Otto Schneid
Papers

The Hebrew Village and its Artistic Taste 4
(ha-kefar ha-ivri ve-ta'amo ha-omanuti)

16

6:16

הכפר בעקרו וטעמו באמנותי:

המרצה הנוסע בארץ ישראל במרכבת והמכיר קמעה קמעה את הכפריים יושביה לסוגיהם, יוכח מהר לדעת את הקוים המשותפים שבכמה האמנותי. באוריגינלים המעטים תכיר לרוב את היד הבלתי-מלומדת או את המלומדת פחות מזו של החדר שבתנאים אחרים שבלדונו היה משיג הישגים אחרים, לא את מדרגת ציירי ההדרים בדרך לפחות. אולם בבתי ובחדרי הצריפים הנקיים תמצא שמים על אש רפרודוקציות ומבחר לבוש אחיד במדה מפתיעה ראוי לנתוח-מה. סטטיסטיקה תתבע לך, שהמקום הראשון עומד ואן חוך, בשני קיתה קולוויץ, בשלישי גוגן, ואחריהם בא סיזאן ואימפרסיוניסטים בודדים. מדוע דוקא אלה? מדוע דוקא הקטע הזה מכלל אמנות הגדולה בת עשרות אלפי שנה, המאמינה את כבודו בארץ שלנו?

בודאי, אגורמים של יצירותיהם של הציירים הללו המושכים הם את האדם הכפרי והקבוצתי, מאגלים בוטה לו בדבר. ואן חוך שבו עוז עצום במפעלו האמנותי הסוציאלי; מרשהו בציורי אלף אנשי נלהב ודועך; באינטנסיביות שלו יפה לשבע; אדם אורגני שקרא מאמצמקים, לקראת אילה שחרור אישי או עלו. בגראפיקה של קיתה קולוויץ, תכן חברתי-מהפכני גולה, הנני מאשרת ומספרת את חיי הפרולטריון הקשים והמרים, ורגע את מציאותה לחזיונות בדיוני בכוח האמנותי שלה, בטעם ואהבה תשתייך לדלים ולמדוכאים, לעלובים ולמושפלים ולמועלבים. גוגן היה בידוע האירופאי שבסוף המאה שעזב את אירופה הזקנה, את תרבותה, לשוב אל פרימיטיביות ימות עולם, לחפש באיי האוקינוס השקט את תמימות בני הטבע ואת תמימותם הקנויה, נקשר כחלוצי בנין ארצנו. גם ... להם בנפש בהוייתם ולהתאחד בה:

גם את האקספרסיביות המדבר ואת עסקיהם האינטלקטואליים
מדבר צריך קרוב לציור גוגן ולרעיונותיו. ~~את הופעת~~
סיזאן והאימפרסיוניסטים ~~האורטה~~ אפשר להשוות לנטיית
זה לעדכי הציור ~~הספציפיים~~ אמנם סיזאן והאימפרסיוניסטים
הם המניעים, אבל דהופעתם מתבטאת בנקודה-זה גם
לעדכי הציור הספציפיים, מלבד ~~[illegible]~~ הגוון באנושי והחברתי.

מאידך לא יוסיפו הגורמים המתוארים, ~~להוסיף~~
להבנת ~~להבין את~~ ההרכב הזה של (החד-צדדי) ~~האמנותיים~~ הכפר העיקרי בעלדב
באמנות הצלורה. כי על אף הגורמים ~~הסיפור הזה המחבר מקרי ואחרון~~ אינני
מעלים את חיי ואת איפותו הרוחניים [illegible] אינטרסים של
ארץ ישראל המתקדמת ואף העולם הרוחני של המחבר הבודד
~~אני~~ מעלים מקראכת בלבד. ~~עקרון [illegible] ואת~~
~~שיספיר את המחבר הזה בעקרון, הרי זה באמרה:~~
~~ובכלל אין למחבר הזה עקרון אלא האמרה, הארציות.~~
קדורה היא בכל אופן נטית-מה, לבחור בציורת האמנות
מבחינת הנושא, שבציור עודנו רחוק מלמצוא בה בלתים
יותר מהותיים עם הלקפתו על העולם, עם כל תכן היותו
ועם מטרותיו. ~~ברכבל~~ יקבל הנושא לא יוסיפו את המשוד
המחבר הזה בכלל, ~~כי בכלל אין לו עקרון~~ והסתפק לו
תשאיר עוד לאורית רבה של מירה, ארציות.

ככפר העיקרי נשאר העדרית. ועם כל חייה התרבותיים
בכל והאמנותיים בפרט פנויים מראשית התפתחותם אך ורק
בכיוון אחד, הוא מודרה. לחנם תחפש בחיי הישוב ובכל
פעולותיו אלמנטים של תרבות המזרח ועל שתמצא אלמנטים

ה

חסר תרבות הבאים לנו מן המזרח מאשר מגיע פורה
שלהן עם תרבותו. בתבניות בתי הספר, בבתי הכנסת,
בספריות, בתיאטרון ובכל ענפי חיינו התרבותיים. ובין הצבוריים
בין הפרטיים, אין לך כי אם הטפול בתרבות הלאומית מצד אחד
ובתרבות האירופאית מצד אחר. כאילו תרבות אירופה
היתה היחידה של כדור הארץ, כאילו באסיה היה
משהו מסביב לנו מדבר אין סוף וכאילו לא חיינו שבים
על אדמתה על מנת לסדר כאן סניף של המודרן הנודד.
ההבדלות שונה, (בעובדות ובהרצאות, בארץ ובחו"ל, ~~כי לא על הדבר מיוחד~~)
בשאלתי להוכיח, שתרבותנו תוכל להבנות נכונה רק
בתנאי שנבין את מצבנו הגיאוגרפי ושנוציא ממנו את
התוצאות ההגיוניות. [2]הרינו נמצאים בקצה אסיה המזרחי
קרובים לאפריקה ורחוקים לאירופה. אין רצוננו לארוח
על אדמה זו, אלא להשתרש בה לבל צרותינו; ואת אומרת
להסתדר לפי סביבתנו למרחקיה. מוצאנו מאסיה.
~~ובאירופה המרחק ... של מולדתנו הנותן את ...~~
כאילו דו היתה הראשית והתכלית
של קיומנו ושל מהותנו. אך במשך הלוך וגדלה במשך
עשרות השנים האחרונות ההבנה למזרח ולתרבותו ולים התיכון
וכבר זמן רב לפני נבואות שנגלו משם המזרח זרם
ברוחות טובות. ואנו - עד מתי נמשיך בטעות "התרבותית"
על אדמת אסיה, שהיא אם התרבויות ומולדתנו הגדולה! ה"אוריינטציה"
שלנו הפוכה, כי היא אנגלו-סכסית. והסימן הברור ביותר ל

~~אין בדעת רצוני לומר שעלינו~~

~~באמנות~~ באמנו החדש-צבעי הלב הוא ברוש המפגיש

שנרבל של אדמה זו מן ~~יצירות האמנות המזרחית~~ יצירה

קודמת של האמנות המזרחית, אם לא של אמנות ~~כלשהי~~

או מפאורה ~~...~~ כזאת מגפיר באות דיוקנו

המעדכיות. אין בדעת רצוני לומר, שעלינו לפנות אך

ורק מזרחה. כבר בנו עברנו המודבי ורק הסדר בעקרון ואין

~~עלינו~~ מטרתנו להקדים, אלא להעמיק. בהתמזגות של העולמות הרי

שיחודנו. דינה של אינה מקורית ואינה חדשה, ~~...~~ נ׳ היא

יוצאת בהכרח מתוך ההשקפות הטבעיות וההיסטוריות.

כמו באמנות המודבק חיה גם באמנות ~~...~~ המזרחית

של הפרובלמטיקה החברתית. אבל שם וכאן שלא מגבלה

דנוא בלבד, שהוא ענין לדירי ~~ואינו~~ ואינו ~~...~~ תאיב

הראי הנאמן ביותר של הכוחות החברתיים. ~~הצורות~~ את

~~היצירה המסוימת~~ הצורה (גופא) והעדכים שהם לכאורה
(והעדכים האלה)

אסתטיים בלבד, הם הם בעצם ~~המקורות המקוריים~~

~~את כוחות החברה~~ אמצעי ~~לכוחות החברתיים הרגישים.~~
ההבעה הרגישים

של החברה וכוחותיה הבורסים והיצירתיים. אך לא
בגדרות ולאפסבחה ~~...~~ של הבנחות
~~...~~ ~~הגדרה~~ ~~...~~ ~~...~~ להבנות לגלדים הללו, אלא
~~...~~ ידיעת החומר הדשיר, ~~...~~ ~~...~~ בהסתכלות בו. נתקרב לו,

נטפל בו ~~...~~ נשגל בו ונלמד את מה שהוא ברצונו ללמדנו.

אותם ... על ... של ...

~~...~~ ... ראו ... ...